

๔๙

เมณฑกเศรษฐี ผู้ใจบุญ (๗)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าว่าสัตว์ทั้งหลายพึงรู้ผลแห่งการ
จำแนกทานเหมือนอย่างที่เรารู้ไซ้ สัตว์ทั้งหลายยังไม่ให้แล้ว
จะไม่พึงบริโภค อนึ่ง ความตระหนี่อันเป็นมลทินจะไม่พึง
ครอบงำจิตของสัตว์เหล่านั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แต่เพราะ
สัตว์ทั้งหลายไม่รู้ผลแห่งการจำแนกทานเหมือนอย่างที่เรา
จะนั้น สัตว์ทั้งหลายจึงไม่ให้ แล้วบริโภคเสียเอง อนึ่ง ความ
ตระหนี่อันเป็นมลทินจึงยังครอบงำจิตของสัตว์เหล่านั้น

เมธชก เสรฐฐิติ ผู้ใจบุญ (๗)

๔๔๐

ชีวิตของคนเราที่เกิดมา บางครั้งก็ประสบความสำเร็จ บางครั้งก็ต้องประสบกับความทุกข์ ความล้มเหลว อย่างไรก็ตาม ขอเพียงแต่ให้เราไม่พลงใจที่เข้มแข็ง กล้าหาญ อดทน พร้อมทั้งจะเผชิญกับอุปสรรค และปัญหาทั้งหลาย แล้วหมั่นสั่งสมความดี อย่างไม่ย่อท้อ และตรึงระลึกถึงบุญที่ทำไว้อยู่เสมอ บุญนั้นจะช่วย เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส ช่วยขจัดปัญหาที่มีอยู่ให้หมดสิ้นไป ดังนั้นอย่าเสียเวลาไปท้อแท้ใจ หรือหมดกำลังใจ แต่ให้มีสติ สัมปชัญญะ และรู้จักใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ยามใดที่เรา พบเจอปัญหา ให้น้อมนำใจกลับมาตั้งไว้ที่ต้นแหล่งแห่งบุญ คือ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ทำใจให้หยุดนิ่งอย่างเบาสบาย เมื่อใจสงบเราจะพบทางออกที่ดีที่สุดได้

พระลัมมาลัมพุทฺธเจ้าตรัสไว้ใน ทานสูตร ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าว่าสัตว์ทั้งหลายพึงรู้ผลแห่ง การจำแนกทานเหมือนอย่างที่เราารู้ไซ้ สัตว์ทั้งหลายยังไม่ ให้แล้วจะไม่พึงบริโภค อนึ่ง ความตระหนี่อันเป็นมลทินจะ ไม่พึงครอบงำจิตของสัตว์เหล่านั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แต่เพราะสัตว์ทั้งหลายไม่รู้ผลแห่งการจำแนกทานเหมือน อย่างที่เรารู้ ฉะนั้น สัตว์ทั้งหลายจึงไม่ให้ แล้วบริโภคเสียเอง อนึ่ง ความตระหนี่อันเป็นมลทินจึงยังครอบงำจิตของสัตว์ เหล่านั้น”

เมณฑก เศรษฐี ผู้ใจบุญ (๗)

๔๔๑

ที่ผ่านมาหลวงพ่อดำนำอัตชีวประวัติโดยพิสดารของมหาเศรษฐีผู้มีสมบัติจักรพรรติดักไม่พ่องคือ ท่านเมณฑก-เศรษฐี มากล่าวไว้ให้ได้รับทราบติดต่อกันแล้วหลายตอน เพื่อให้ตระหนัก ถึงอันสงสของการให้ทาน ว่ามีอิทธิพลต่อชีวิตในสังสารวัฏอย่างมาก ท่านเมณฑกเศรษฐีเห็นคุณค่าของการให้ทานยิ่งกว่าชีวิต นับว่าเป็นบุคคลผู้กล้าที่หาได้ยากในโลก ท่านยอมสละชีวิตเพื่อแลกกับการให้ทาน เพราะฉะนั้นเมื่อท่านทำในสิ่งที่ทำได้โดยยาก ชีวิตของท่านจึงได้ในสิ่งที่คนทั่วไปได้โดยยาก ในครั้งนี้ก็มาถึงตอนสุดท้ายกันแล้ว

จากครั้งที่แล้ว หลวงพ่อดำได้กล่าวถึงตอนที่ท่านเมณฑก-เศรษฐี และครอบครัวได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันแล้ว เป็นผู้ปราศจากความสงสัยในพระรัตนตรัย จากนั้นท่านได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า“ภาสิตของพระพุทธองค์ทรงแจ่มแจ้งยิ่งนัก พระองค์ทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย เปรียบเหมือนบุคคลหายของทีมืด เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืด ด้วยประสงค์ว่า คนมีจักขุจักเห็นรูป ได้ขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะ และได้ปฏิญาณตนเป็นอุบาสกผู้มอบชีวิตแต่พระรัตนตรัย จนตลอดชีวิต” แล้วทูลอาราธนาพระพุทธองค์พร้อมกับภิกษุสงฆ์ มารับภัตตาหารในวันรุ่งขึ้น เพื่อเพิ่มเติมบุญกุศล และความปิติ

เมณฑก เศรษฐี ผู้ใจบุญ (๗)

๔๔๒

ปรามทัยใจ

*ครั้นรุ่งเช้าเมื่อเจ้าหน้าที่จัดแจงภัตตาหารเรียบร้อยแล้ว จึงได้ไปนิมนต์พระลัมมาลัมมพุทธเจ้าและหมู่ภิกษุสงฆ์มาฉันภัตตาหาร เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าและหมู่ภิกษุสงฆ์เสด็จมาถึง ท่านเมณฑกเศรษฐีและทุกคนในครอบครัว ช่วยกันประเคน ภัตตาหารอันมีรสเลิศด้วยมือของตนเอง แล้วนั่งคอยอุปัฏฐาก ด้วยความเคารพเลื่อมใส ท่านได้ปวารณากับพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่า “ตราบใดที่พระองค์ยังประทับอยู่ที่ภักทียนครนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ขอถวายภัตตาหารเป็นประจำแต่ภิกษุสงฆ์มีพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นประมุข ขอพระองค์ทรงเมตตามารับภัตตาหารของข้า- พระองค์ด้วยเถิด” พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงดูขณิภาพ และอนุโมทนาในกุศลจิตศรัทธาของท่านเศรษฐี

นอกจากนี้ เศรษฐีได้กราบทูลให้พระบรมศาสดาทราบ เกี่ยวกับเรื่องที่พระพุทธองค์ทรงถูกพวกเดียรธีย์กล่าวโทษที่ไม่เป็นความจริง อีกทั้งห้ามตนเอง และครอบครัวไม่ให้มาเข้าเฝ้า อีกด้วย พระบรมศาสดาตรัสว่า “คฤหบดี คนส่วนมากไม่เห็นโทษของตน แม้มืออยู่มากมาย แต่ชอบกล่าวโทษของคนอื่น ทั้งๆ

ที่ไม่มีจริง ย่อมปกปิดโทษของตนเหมือนพรานล่านกปกปิด
อัฐภาพด้วยเครื่องปกปิด เพราะโทษของบุคคลอื่นเห็นได้ง่าย
ฝ่ายโทษของตนเห็นได้ยาก”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้เมณฑกคหบดีเห็นแจ้ง
ว่าเรียงด้วยธรรมิกถาแล้ว ทรงลุกจากที่ประทับเสด็จกลับไป
พระพุทธรูปประทับอยู่ที่เมืองภัททิยะตามอัยยาคัยแล้ว ไม่ได้
ลาท่านเมณฑกคหบดี เสด็จพุทธดำเนินไปทางชนบทอังคต-
ตราปละ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๑,๒๕๐ รูป
เมณฑกคหบดีครั้นทราบข่าวว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไปยัง
ถิ่นธูรกันดารมาก จึงลี้ภัย และกรรมกรให้บรรทุกเกลือ น้ำมัน
ข้าวสาร ของขบฉันทลงในเกวียน ล้างให้คนเลี้ยงโค ๑,๒๕๐ คน
พาแม่โคนม ๑,๒๕๐ ตัวมาด้วย จะได้เลี้ยงพระสงฆ์ด้วยน้ำมันสด
ที่รืดใหม่ๆ ที่น้ำมันยังอุ่นๆ ในสถานที่ที่ได้พบพระผู้มีพระภาคเจ้า

ครั้นเมณฑกเศรษฐีตามไปพบพระผู้มีพระภาคเจ้าใน
ระหว่างทางกันดาร จึงเข้าไปถวายบังคม กราบทูลอาราธนาว่า
“พระพุทธรูปเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมกับภิกษุสงฆ์
จงทรงพระกรุณาโปรดรับภัตตาหารของข้าพระพุทธเจ้า
เพื่อเพิ่มเติมบุญกุศล และปิติปราโมทย์ในวันรุ่งขึ้นด้วยเถิด”
พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับอาราธนาโดยดุชนิภาพ เมณฑก

เมณฑกเศรษฐีผู้ใจบุญ (๗)

๔๔๔

ทราบโดยอาการดูขณแล้ว ก็รีบกลับไปสั่งให้ข้าทาสบริวาร ช่วยกันตกแต่งของเคี้ยวของฉันอันประณีตถวาย

วันรุ่งขึ้น พระผู้มีพระภาคเจ้าก็เสด็จเข้าไปยังสถานที่จัดภัตตาหารของเมณฑกเศรษฐี ท่านเศรษฐีจึงสั่งคนเลี้ยงโค ๑,๒๕๐ คน ให้ช่วยกันจับแม่โคนมคนละตัว แล้วยืนใกล้ๆ ภิกษุรูปละคนๆ ครั้นภิกษุสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว ก็เกิดความรังเกียจ จึงไม่ยอมรับประทานนมสด พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตให้รับประทานนมสดมาฉันได้ เมื่อเมณฑกถวายภัตตาหาร และนมสดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “พระพุทธเจ้าข้า หนทางกันดารอัตคัดขาดน้ำ ขาดอาหาร ภิกษุไม่มีเสบียงจะเดินทางไป ขอประทานวโรกาส ขอพระองค์โปรดทรงอนุญาตเสบียงเดินทางแก่ภิกษุทั้งหลายด้วยเถิด พระเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาต และอนุโมทนาในเจตนาอันบริสุทธิ์ของท่านเศรษฐี แล้วรับสั่งอนุญาตแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตปัจจัยโครส ๕ คือ นมสด นมล้น เปரியง เนยข้น เนยใส ภิกษุทั้งหลาย หนทางกันดารอัตคัดขาดน้ำ ขาดอาหาร ภิกษุไม่มีเสบียงจะเดินทางไป เราอนุญาตให้แสวงหาเสบียงได้ คือ ภิกษุต้องการข้าวสาร พึงแสวงหาข้าวสาร ต้องการถั่วเขียว พึงแสวงหาถั่วเขียว

ต้องการเกลือ พึ่งแสวงหาเกลือ ต้องการน้ำอ้อย พึ่งแสวงหา
น้ำอ้อย ต้องการน้ำมัน พึ่งแสวงหาน้ำมัน ภิกษุทั้งหลาย
ชาวบ้านที่มีศรัทธาเลื่อมใส เขามอบเงินทองไว้ในมือกับปัยการก
สั่งว่า สิ่งใดควรแก่พระคุณเจ้า ขอท่านจงถวายสิ่งนั้นด้วย
กับปัยภณฺฑนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ยินดีของ
อันเป็นกับปยะจากกับปัยภณฺฑนั้นไว้ แต่เราได้กล่าวว่า พึงยินดี
พึงแสวงหาทอง และเงินเยี่ยงคฤหัสถ์”

นี่ก็เป็นเรื่องราวโดยพิสดารของท่านเมธทกเศรษฐี
จากเรื่องนี้ เราจะเห็นว่า การที่ใครสักคนจะประสบความสำเร็จ
ในชีวิตได้นั้น ล้วนต่างก็มีเบื้องหลังของการประสบความสำเร็จ
ทุกข์เข็ญมาก่อน แต่ก็ไม่ยอมแพ้ ได้ทุ่มเทสั่งสมบุญชนิด
เอาชีวิตเป็นเดิมพัน สมบัติตกไม้พรวงศ์ที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ได้มา
เพราะโชคช่วย แต่บุญที่ได้สั่งสมไว้ต่างหากบันดาลให้เกิดขึ้น
เพราะฉะนั้นภาพแห่งความสำเร็จของเราในอนาคตที่จะ
บังเกิดขึ้น ต้องเริ่มต้นจากการสั่งสมบุญในปัจจุบันชาตินี้
แล้วเราอยากได้อะไรก็ให้อริษฐานในสิ่งที่เราปรารถนาไว้แล้วนั้น

ในภาวะของโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันใน
ทุกๆ ด้าน มีอยู่น้อยคนนักที่เป็นผู้กล้าจะเป็นผู้ให้โดยไม่คำนึง
ถึงชีวิต เพราะภาวะเศรษฐกิจที่บีบคั้น แต่เรานักสร้างบารมี
ต้องไม่หวาดหวั่นต่อสถานการณ์โลก ยิ่งเศรษฐกิจตกต่ำเท่าใด

เมธฯ กศรฐ ผู้ใจบุญ (๗)

๔๔๖

ยังต้องสร้างความดีขึ้นไปมากยิ่งขึ้นเท่านั้น กำลังใจยังใช้ก็ยังมี
แล้วบารมีจะติดตามเราไปในภพเบื้องหน้าอย่างทัฬหีคุณ อย่าได้
เสียดายหรือเสียกำลังใจ จงทุ่มเทชีวิตจิตใจในการสร้างบุญ
บารมีในยามนี้ให้เต็มที่ ดังเช่นบัณฑิตที่เจอกับสภาวะวิกฤติ
ในกาลก่อน เพราะบุญเท่านั้นเป็นที่พึ่งของเรา และเป็นเหตุนำ
ความสุขความสำเร็จมาให้เราอย่างแท้จริง

